

o tematicky celkom odlišne orientovaných javoch. Situáciu sociálnych aktov a predovšetkým jazyka totiž Stanislava Repar nevníma len ako stav podriadenosti „abstraktnému racionalizmu a účelovému logocentризmu“, ale hlavne ako inštrumenty dosahovania moci ako produktu patriarchálnej štruktúry a jej symbolického poriadku. Opakovane poukazuje na deficit či priam podceňovanie oblasti rodových štúdií slovenskými akademikmi. Približuje recipientovi koncepcie Rolanda Barthesa, pomerne podrobne sprostredkúva odborné publikácie dotýkajúce sa fenoménu mlčania Adama Jaworského (kapitola *Mlčanie z pohľadu sociolingvistiky*) či Tillie Olsen (kapitola *Mlčanie z pohľadu feministických teórií*). Opätovne akcentuje predovšetkým aspekty mlčania žien, takže recipient napokon nadobúda dojem, že kniha sa tematicky vyhraňuje predovšetkým okolo problematiky ženského mlčania. Túto tendenciu podporuje niekoľko textov s interpretačno-analytickou ambíciou, ktoré sú priložené k pomerne rozsiahlemu teoretickému uvažovaniu o multidisciplinárnom fenoméne mlčania. Stanislava Repar svoje teoretické postuláty materiálovo dokladá sondami do literárnych textov šiestich autorov, z toho v piatich prípadoch ide o ženské autorky. Štyri z týchto autoriek sú spisovateľky slovinského pôvodu a pravdepodobne aj táto okolnosť spôsobuje, že v pasážach venovaných ich tvorbe dominuje skôr deskriptívno-informatívna funkcia než interpretačno-analytický postup. Jediným zástupcom nefemininnej časti literatúry je Vladimír Balla, pričom v kapitole tematicky zameranej na jeho tvorbu sa autorka vyrovnáva aj so stavom či úrovňou slovenskej literárnej kritiky, resp. jej niektorých reprezentantov.

Zaujímavým aspektom recenzovanej práce je v kontexte slovenskej literárnej vedy pomerne ojedinelé tematické vymedzenie (k fenoménu mlčania v poézii sa niekoľkokrát vyjadroval vari len Peter Zajac), ale aj jazyk tejto odbornej monografie. Feministické teórie do istej miery ovplyvnili aj výber jazykových prostriedkov, resp. samotná autorka rezignáciu na „patriarchálny jazyk vedy“ a svoj „jazyk výkladu“

chápe ako „vkladanie“ tvorivého príspevku do práve prebiehajúcej komunikačnej udalosti – kreatívne, (inter)subjektívne podmienené dopovedávanie básne.

Lubica Somolayová

RADOVÁ, Irena: DOBRODRUŽSTVÍ ARGONAUTŮ: ŘECKO VERSUS ŘÍM. Praha : Koniášch Latin Press, 2004. 160 s.

Kniha s pregnantným titulom *Dobrodružství Argonautů: Řecko versus Řím*, jež vyšla z pera Ireny Radové, klasické filoložky s působišťem na Masarykově univerzitě v Brně, je významným publikačním počinem na poli literární komparatistiky. Koncepčně je dílo vymezeno zcela jasně – jde o zevrubnou srovnávací analýzu dvou stejnojmenných eposů zpracovávajících mýtus o Argonautech, a sice epické skladby helénistického učenca Apollónia Rhodského a tematicky stejnorodé práce jeho římského následovníka Valeria Flakka, básníka 1. stol. n. l. Autorčíným cílem je nalezení styčných bodů mezi oběma díly, především však mnohých momentů, v nichž se literáti naopak rozcházejí, což jí následně umožňuje formulovat své závěry týkající se imitačního, resp. variačního umění latinsky píšícího tvůrce. I. Radová ve své práci zohledňuje rovněž skutečnost, že vznik každého z obou děl byl podmíněn podstatně odlišnými kulturně společenskými poměry, které se samozřejmě do značné míry odrazily i v tehdejších literárních trendech. Dalším ze zkoumaných aspektů se proto stala i návaznost básníků na existující epickou tradici či případný odklon od ní.

V úvodní kapitole knihy získá čtenář jisté povědomí o bohatosti a různorodosti mýtického okruhu tematizujícího výpravu řeckých hrdinů a o popularitě této látky mezi spisovateli antického světa. Následuje stručná charakteristika alexandrijské moderny, jejíž tvůrčí principy větší či menší měrou determinovaly styl obou roze-

bíraných eposů. Pro přehlednost autorka připojila také synoptický soupis důležitých událostí v řecké a římské historii i kultuře. Výše uvedené partie jsou každopádně krokem vstříc širší čtenářské obci, která je tímto dostatečně zasvěcena do dané problematiky.

V ústředních kapitolách svého pojednání podrobuje I. Radová filologickému rozboru obě díla paralelně, přičemž se ve své argumentaci vždy důsledně opírá o vlastní řecký a latinský originální text. Citované pasáže jsou nicméně pro lepší srozumitelnost opatřeny překlady, v případě eposu Valeria Flakka jde dokonce o neumělecký, přesto však velmi zdařilý překlad samotné autorky. V poznámkovém aparátu pak nacházíme četné bibliografické reference, jež čtenáři poslouží jako průvodce dřívějšími i moderními názory vědeckého světa na nejrůznější aspekty srovnávaných epických skladeb. I. Radová se přitom při dokazování svých tezí neboji domněnky některých badatelů konfrontovat, a osvědčuje tak svůj konstruktivně kritický postoj.

Autorka si u posuzovaných eposů všímá diskrepancí v dějové linii zpracovávaného příběhu, jakož i odlišností v charakteristice jednotlivých postav a do jisté míry také stylotvorných prostředků obou poetů. Svá konstatování doprovází úvahami o básnickových pohnutkách při volbě toho kterého narativního postupu či motivu. V úvahu bere v neposlední řadě i autorovy dobově podmíněné politické názory či samotný jeho naturel. V knize I. Radové se tak můžeme dočíst například o různém vztahu dotyčných spisovatelů k bohům nebo o jejich rozdílných prioritách při líčení povahových rysů lásona či Médeie.

Zatímco Apollónios Rhodský dostal program alexandrijské moderny, ať už svým zájmem o realitu každodenního života nebo svou vědeckou exaktností či přímo vlastní kom-

pozicí celého díla, jež by se dalo charakterizovat jako cyklus samostatných, zpravidla aitiologicky laděných epizod, Valerius Flaccus se v mnoha ohledech přidržel spíše starší epické tradice, a to jak svou snahou o důsledné propojení líčených událostí v jeden kompaktní celek, tak třeba i důrazem na hrdinskost a bojové kvality svých reků spíše než na jimi prožívaná exotická, potažmo milostná dobrodružství, která naopak upoutala jeho řeckého předchůdce. Politická situace v Římě v době Valeria Flakka se poté odráží také v autorově zaujatosti ideou tyranského vládce a motivem občanské války, což koreluje s absencí demokratického ovzduší v eposu, s nímž se naproti tomu setkáváme v helénismem prochnuté skladbě řeckého básníka. Autorka nakonec konstatuje, že ačkoli se Valerius Flaccus dal nesporně významným způsobem inspirovat svým řeckým předchůdcem, nespočívá jeho umění v pouhém imitování řeckého vzoru, jak se ještě donedávna řada vědců domnívala, nýbrž se jedná o techniku zvanou *imitatio cum variatione*, tedy o nápodobu s obměnou.

V závěru pojednání I. Radové najdeme kromě nezbytného českého resumé také německou synopsi, dále pak přínosný schematický přehled nejvýznamnějších momentů analyzovaných skladeb, jenž čtenáři poslouží jako jistá rekapitulace obsahu knihy, komplexní soupis použité bibliografie a jmenový rejstřík. Dalo by se říci, že I. Radová učinila svou publikaci zádost odkazu Valeria Flakka, římského básníka, jemuž se u nás mezi klasickými filology doposud nedostalo právě mnoho laskavé pozornosti. V autorčině práci si přitom najde své nejen filolog-odborník, ale i čtenář klasickými studii netknutý.

Marie Okáčová